

Webrichtlijnen

Verslag van het werkgroepje webrichtlijnen dd. 21 september 2009

Deelnemers: Imke Vrijling, Ineke Schop, Arno Thijssen, Peter Waters

Doel van de bijeenkomst is in kaart te brengen welke strategieën en acties zijn ontwikkeld om de Webrichtlijnen geïmplementeerd te krijgen. En ook om duidelijk te krijgen welke factoren mede bepalen wat de juiste besturingsmix is voor de adoptie van de standaard. Wat blijkt succesvol en wat niet. De discussie verloopt aan de hand van een daarvoor ontwikkeld format.

Feitelijke gegevens en typering over de standaard webrichtlijnen

- De standaard is ontwikkeld door BZK en volledig gebaseerd op W3C guidelines.
- De W3C guidelines zijn open standaarden die volgens de regels worden beheerd, deze bestaan al ca. 10 jaar. Er is internationaal veel ervaring mee opgedaan
- Door ICTU/Overheid.nl is extra toegevoegd een structuur waardoor de guidelines samenhang vertonen
- Eerst gepubliceerd op 17 september 2004, de huidige versie is 1.2 van augustus 2006
- De standaard wordt in opdracht van BZK beheerd door ICTU/Antwoord
- De webrichtlijnen zijn gepubliceerd, en openbaar. Hergebruik is vrij van royalties
- Er bestaat geen open community voor het beheer van de webrichtlijnen Gewezen wordt op de handreiking voor het inrichten van het beheer (BOMOS) die NOiV en het Forum uit gaan brengen.
- Van de doelgroep leveranciers heeft naar schatting 15% van de leveranciers de webrichtlijnen omarmd. Dat zijn veelal kleine innovatieve bedrijven. Grote mantelpartijen blijven achter

Meningen over de zekerheid en risico's bij het gebruik van de standaard

- De webrichtlijnen worden door de leden beschouwd als een sectoroverstijgende standaard waarvoor geen concurrerende standaard bestaat
- Zolang er geen open community is die het beheer van de standaard regelt wordt de zekerheid voor toekomstig gebruik als matig ingeschat
- Als risico bij het gebruik van de standaard wordt genoemd dat redacteurs van websites in de eigen organisatie moeten borgen dat nieuwe content aan de webrichtlijnen blijft voldoen
- De webrichtlijnen worden als veel, complex en moeilijk ervaren
- Als hinderlijke factoren worden genoemd: alles of niets (je voldoet aan alle 125 eisen of niet); onmogelijkheid om een open wiki te maken conform de webrichtlijnen, onmogelijkheid om een open source portalsite conform webrichtlijnen te vinden, het ontbreken van een goede open source editor (onderdeel voor redacteurs in een CMS)
- Toekomstige adoptie lijkt kansrijk mits toezicht op naleving regelgeving, invoeging in aanbestedingsprotocollen en community vorming

Doelgroepen

Voor wie is de standaard bedoeld:

- voor alle 1600 overheidsorganisaties
- daarbinnen zowel bestuurders (en inkopers) en techneuten (ICT-ers, webmasters, redacteuren)
- die doelgroep eigenaren (management, inkopers, ICT-ers, webmasters, redacteuren) blijkt nauwelijks innovatief; er is ook nog weinig beweging in die doelgroep op enkele voorlopers na
- voor leveranciers/bouwers van websites, leveranciers van CMS-systemen; ook de doelgroep leveranciers is (op enkele voorlopers na) weinig innovatief
- binnen de doelgroepen is er geen echt dominante partij. Wel poging tot centrale sturing op implementatie door beleidsverantwoordelijke: BZK
- tussen overheidsorganisaties is nauwelijks concurrentie, die prikkel ontbreekt, overheidsorganisatie kijken daardoor vooral naar continuïteit en beheer.

Kosten en baten

Wat zijn kosten, wat zijn baten, wie investeert, wie ontvangt?

- Wat zijn de voordelen? Voor de overheidsorganisaties: beter en voordeliger onderhoud, betere vindbaarheid met Google, websites op je PDA, veel snellere site, meer bezoekers (je sluit niemand meer uit)
- Echte businesscase is nooit gemaakt (staat nu wel op de agenda)
- Wie profiteren het meest? Mensen met functiebeperkingen en het algemeen belang.
- Wie betaalt? BZK voor ontwikkeling en implementatie, voor overheidsorganisaties is het bij vernieuwbouw kosten neutraal, leveranciers moeten investeren in deskundigheid en in vernieuwbouw van hun eigen CMS producten, de hoogte van die investering is niet gekwantificeerd

Toegepaste adoptiestrategieën

De volgende acties zijn ondernomen om de adoptie te bevorderen:

- a. informeren en verleiden
 - de webrichtlijnen zijn gepubliceerd op een website die zelf de methode demonstreert
 - de website is gericht op drie verschillende doelgroepen: opdrachtgevers (plus inkopers), ontwikkelaars en beheerders
 - er zijn een servicedesk, een wiki en een procesmodel ter ondersteuning van opdrachtgevers en beheerders
 - seminars zijn gehouden voor leveranciers
- b. monitoren en sturen
 - er is een testprotocol voor alle 125 eisen
 - er is een toetstool waarmee eenvoudig gecheckt kan worden of je aan 47 eisen voldoet
 - tegen betaling kan men een website op alle 125 eisen laten testen
 - er is een monitor voor alle websites met vermelding score, eigenaar en bouwer site
 - er is een adviesgroep webrichtlijnen ingericht
 - BZK financiert samen met PRIMA gelden EZ meerjarige ontwikkeling

c. verplichten

- er ligt een rijksbrede instructie geaccordeerd in de ministerraad
- met medeoverheden zijn in kader NUP afspraken vastgelegd over de adoptie van de webrichtlijnen

In hoeverre zijn deze strategieën effectief?

De volgende meningen worden gegeven:

- de adoptie is tot nu toe onvoldoende
- de norm dat je alléén aan de webrichtlijnen voldoet als je aan alle 125 eisen voldoet, werkt belemmerend bij de implementatie
- het onderbrengen van het bouwen van websites in mantelcontracten werkt remmend op de adoptie (innovatieve bouwers worden zo buitengesloten)
- er is onvoldoende kennis beschikbaar
- de communicatie is te veel op techneuten gericht, te weinig op beslissers
- een goede business case wordt gemist
- omzetten van de rijksbrede instructie in wetgeving lijkt weinig productief
- een aantal technische instrumenten ontbreekt (wiki, portal, editor)

Adviezen aan BZK

De volgende adviezen worden gegeven:

- zet de alles of niets norm om in een getrapte norm (Arno Thijssen geeft aan dat dat de intentie van BZK is)
- richt een open community in om de webrichtlijnen te beheren, volg daarbij het BOMOS model
- ontwikkel een goede business case (Imke Arts meldt dat dit in de planning zit)
- Richt je bij de communicatie op meerdere doelgroepen (management, techneuten en leveranciers)
- Breek de mantelcontracten voor webbouw open zodat echte innovatie een kans krijgt
- Koppel de webrichtlijnen aan organisatie ontwikkeling
- Zorg dat de webrichtlijnen in alle ICTU programma's wordt toegepast
- Zorg voor technische instrumenten wiki, portal, editor, waar mogelijk open source
- Betrek NOiV bij de implementatie, dat past in hun opdracht

Tot slot wordt uitgesproken dat ieder deze bijeenkomst als erg nuttig heeft ervaren. Dit moeten we vaker doen. Zo mogelijk met elke standaard die op lijst staat dan wel in behandeling wordt genomen.

ODF

Verslag van het werkgroepje ODF dd. 26 oktober 2009

Deelnemers: Arianne de Man, Ineke Schop, Pim Blik, Joost Hartlief, Peter Waters (verslag)

Doel van de bijeenkomst is in kaart te brengen welke strategieën en acties zijn ontwikkeld om de ODF standaard geïmplementeerd te krijgen. En ook om duidelijk te krijgen welke factoren mede bepalen wat de juiste besturingsmix is voor de adoptie van de standaard. Wat blijkt succesvol en wat niet. De discussie verloopt aan de hand van een daarvoor ontwikkeld format.

Feitelijke gegevens en typering over de standaard webrichtlijnen

- ODF is een op XML gebaseerde documentstandaard die is ontwikkeld door OASIS en in 2006 door ISO is goedgekeurd..
- Als reactie op een motie van het Kamerlid Gerkens heeft de minister van EZ het Forum gevraagd te adviseren over de haalbaarheid van ODF als te prefereren standaard voor bureaudocumenten.
- Het Forum heeft geadviseerd ODF gefaseerd in te voeren:
 - o eerst moeten overheden zorgen dat zij ODF documenten die zij ontvangen kunnen lezen en verwerken
 - o daarna kunnen ze verplicht worden om ODF mede te gebruiken voor de gegevensuitwisseling binnen de overheid.
- Ter voorbereiding van de tweede stap is de minister van EZ geadviseerd onderzoek te doen naar de juridische, economische en technische haalbaarheid van invoering
- ODF staat nu op de pas toe of leg uit lijst
- Het onderzoek naar de juridische, economische en technische haalbaarheid is niet uitgevoerd
- Van een aantal overheidsorganisaties is bekend dat zij ODF breed hebben ingevoerd. Vaak met behoud van MS Office. De penetratiegraad lijkt nog marginaal
- Promotie van ODF is vooral door NOiV opgepakt. EZ en het Forum Standaardisatie besteden daar nauwelijks aandacht aan
- ISO heeft inmiddels ook een concurrerende standaard vastgesteld (OOXML); daarvan zijn geen implementaties bekend.

Meningen over de zekerheid en risico's bij het gebruik van de standaard

- ODF is een betrouwbare standaard die in lengte van jaren betrouwbaar gebruikt kan worden
- Risico is laag; er zijn veel leveranciers die producten hebben en ondersteuning kunnen bieden (planvorming, opleiding, helpdesk, voorzieningen)
- Er zijn tal van plug-inns die implementatie makkelijk maken
- Voorlopende ministeries zijn Def, VWS en Fin. Bij gemeentelijke overheid: open gemeenten, bij de provincies Zuid-Holland. Opmerkelijk is dat BZK en EZ die beleidsmatig verantwoordelijk zijn ver achterlopen.

- Kritieke succesfactor bij implementatie is met name de organisatorische kant (goed projectplan, goede ondersteuning, opleiding en helpdesk). Toezicht op naleving is ook essentieel.

Doelgroepen

Voor wie is de standaard bedoeld:

- voor alle 1600 overheidsorganisaties
- daarbinnen zowel bestuurders (en inkopers), techneuten (ICT-ers, redacteurs) en alle medewerkers
- de doelgroep eigenaren (management, inkopers, ICT-ers) blijkt nauwelijks innovatief; er is ook nog weinig beweging in die doelgroep op enkele voorlopers na
- bij de doelgroep gebruikers is weinig kennis over ODF
- bij de doelgroep leveranciers zijn veel innovatieve partijen
- ook grote leveranciers bieden ondersteuning voor ODF
- doelgroepen zijn zeer divers; bij de benadering van doelgroepen zou meer gedifferentieerd moeten worden (strategisch, tactisch en operationeel) het tactisch niveau ontbreekt nog te vaak
- binnen de doelgroepen (eigenaren, leveranciers, gebruikers) is er geen dominante partij, het zou zeer helpen als een uitvoeringsorganisatie bijv. CWI/UWV of een agentschap enthousiast mee zou doen → veel beschikkingen, besluiten, documenten
- Ook DWR lijkt interessant kristallisatiepunt
- veelal gebeurt adoptie bottom-up
- op niet naleven verplichting staat geen sanctie; tussen overheidsorganisaties is nauwelijks concurrentie, die prikkel ontbreekt,

Kosten en baten

Wat zijn kosten, wat zijn baten, wie investeert, wie ontvangt?

- Als voordelen worden vaak genoemd: lagere licentiekosten, digitale duurzaamheid, belang kantoorarchitectuur, relatie met PDF
- Echte businesscase is nooit gemaakt, dit wordt wel overwogen, de financiële voordelen zijn nog lastig hard te maken
- Wie profiteren het meest? De baten zijn moeilijk te kwantificeren. Uiteindelijk de gebruikers, mogelijk via het project DWR.
- Kansen liggen ook bij midoffice architecturen waarin ODF soms wordt voorgeschreven
- Wie betaalt? Organisaties betalen zelf voor de implementatie van ODF; EZ betaalt voor NOiV, geen specifiek budget voor coördinatie adoptie ODF, aarzeling bij beleidsdepartementen om in ODF te investeren
- De kosten bij implementatie liggen vooral bij: opstellen migratieplan, opleiding, helpdesk, extra produktondersteuning, aanpassing templates, kosten legacy
- Er zijn geen Nederlandse evaluaties bekend van invoeringstrajecten ODF

Toegepaste adoptiestrategieën

De volgende acties zijn ondernomen om de adoptie te bevorderen:

- a. informeren en verleiden (hier heeft het accent op gelegen)
 - brief met plug-in
 - presentaties succesvolle gebruikers

- plugfest (manifestatie voor leveranciers)
- b. monitoren en sturen
 - vragen over ODF zijn opgenomen in de jaarlijkse NOiV monitor
- c. verplichten
 - ODF staat op de pas toe of leg uit lijst (zelfsturing, high trust) er zijn geen sancties of prikkels

In hoeverre zijn deze strategieën effectief?

De volgende meningen worden gegeven:

- feitelijke adoptie is marginaal, de strategieën zijn dus niet effectief
- de politieke aanleiding leidt niet tot eigenstandige vraag bij overheidsorganisaties
- tot nu toe te eenzijdig ingezet op adoptie instrument 'informereren'
- bij informeren onvoldoende differentiatie (strategisch, tactisch, operationeel)
- er is geen zicht op een adoptiestrategie die echt werkt
- business case is niet helder
- standaardisatie vraagstukken worden (ook door het Forum) nog te veel technocratisch aangevlogen; er is onvoldoende aandacht voor de strategisch aspecten
- les die we moeten trekken is dat ODF veel beter in een context geplaatst moet worden. ODF is tot nu toe te veel een losse flodder in beleidsnota NOiV
- context zou multimedia kunnen zijn, digitale duurzaamheid, een koppeling met PDF en een flexibele moderne werkplek
- plugfest is goede manier om leveranciers te betrekken
- je zult meerdere adoptiestrategieën (informereren, geld, monitoren, verplichten) tegelijkertijd moeten inzetten anders is effect te klein
- veel zwaarder inzetten op governance

Advies aan EZ, NOiV

De volgende adviezen worden gegeven:

- Plaats ODF in een context
- Zorg voor een heldere strategie
- Besteed daarbij aandacht aan zowel strategisch, tactisch als operationeel niveau
- Differentieer naar doelgroepen
- Leg een relatie met andere documentstandaarden
- Betrek ODF bij discussies over architecturen, DWR, moderne werkplek
- Maak een business case
- Zet zwaarder in op governance

RO-standaarden en lessen uit andere casussen

Joris Gresnigt, 24 september 2009

Verslag van het werkgroepje RO-standaarden van 18 september 2009

Deelnemers: Wim van Nunspeet, Ineke Jongeling, Bart van Rietschote, Joris Gresnigt

Doel van de bijeenkomst is in kaart te brengen welke strategieën en acties zijn ontwikkeld om de RO-standaarden geïmplementeerd te krijgen. En ook om duidelijk te krijgen welke factoren mede bepalen wat de juiste besturingsmix is voor de adoptie van de standaard. Wat blijkt succesvol en wat niet. De resultaten van de bijeenkomst kunnen gebruikt worden voor andere standaarden en dienen tevens als input voor het te ontwikkelen adoptie instrument binnen het INTEGRATE project (zie Forum stukken laatste vergadering). Voor de discussie is van te voren een format ingevuld.

Feitelijke gegevens en typering over de RO-standaarden

Onder de Wet ruimtelijke ordening (Wro) worden alle planologische visies, plannen, besluiten, verordeningen en algemene maatregelen van bestuur (Wro instrumenten) digitaal vervaardigd en digitaal beschikbaar gesteld. Het gaat hier bijvoorbeeld om ruimtelijke ordeningsplannen. Om dit mogelijk te maken zijn de RO Standaarden 2008 ontwikkeld en in regelgeving verplicht. Het zijn standaarden die op een open manier ontwikkeld en beheerd worden door Geonovum en afgeleid van internationale standaarden.

Zekerheid en risico's bij het gebruik van de standaard

- De standaarden zijn voor de sector Ruimtelijke Ordening, maar mede gericht op een grote toepasbaarheid buiten de RO. Dit is een van de redenen om op NEN3610 aan te sluiten. Enerzijds om de RO-plannen toe te passen buiten de eigen sector, en anderzijds om allerlei planinformatie (zoals kadastrale percelen, ecologische hoofdstructuur, monumenten, etc.) te kunnen gebruiken voor het eigen RO-planproces.
- Het gebruiken van de internationale standaarden als uitgangspunt zorgt voor zekerheid dat er aangesloten kan blijven worden bij wat er elders gebeurt.
- De standaard is zeer volwassen maar hier is gradatie in. Voor de gemeentelijke plannen wordt gevalideerd en gecertificeerd. Deze is ook duidelijk uitontwikkeld. De provinciale plannen zijn uitontwikkeld maar hiervoor is nog geen validatie en certificatie ingericht. De plannen op Rijksniveau worden pas echt getoetst bij een volgende nota.
- De zekerheid over toekomstig gebruik is groot dit komt oa door de vastlegging van de standaarden in de regelgeving.
- De grote ondersteuning vanuit verschillende (7) leveranciers helpt hier voor de gebruikers. Voor de leveranciers geldt dat kosten voor de baten uit gaan. De leveranciers hebben een risico genomen. De wettelijke grondslag heeft dit risico in grote mate verminderd. Tot slot is het beheer structureel belegd en gefinancierd.

Doelgroepen

- De doelgroepen zijn: 60 stedenbouwkundigebureaus, 0 leveranciers, alle gemeenten, alle provincies en 5 departementen (Defensie, VROM, EZ, RWS en LNV)

- Een groot voordeel is dat de RO kennis binnen één vakgebied zit waar veel techneuten in zitten die elkaar goed kennen en het vaak met elkaar eens zijn.
- De kennis bij gemeenten is wisselend aanwezig. Inschatting is dat ongeveer 80% van de gemeenten de RO-plannen door stedenbouwkundige bureaus laat maken. Hier is de kennis in voldoende mate aanwezig. De kennis neemt zeer vlug toe. Mede gezien de ingangstermijn van de digitale paragraaf op 1-1-2010.
- Het gebruik is redelijk. De Wro heeft bepaald dat alle RO-plannen digitaal moeten zijn binnen 10 jaar na 1-1-2010. Dit betekent dat geheel Nederland landelijk dekkend in de standaard aanwezig is. Het gebruik neemt navenant toe.
- Binnen de doelgroep is er een duidelijke probleemeigenaar: VROM is opdrachtgever en eindverantwoordelijk. Dit is essentieel voor de adoptie. VROM stemt dit in een stuurgroep af met IPO en VNG.
- De doelgroep zelf heeft een paar koplopers maar is niet meer of minder innovatief als andere communities.

Kosten en baten

Wat zijn kosten, wat zijn baten, wie investeert, wie ontvangt?

- Er zijn kosten/baten onderzoeken uitgevoerd, die positief uit pakken voor meerdere partijen. Deze onderzoeken waren nodig om de bestuurders te overtuigen.
- De kosten die gemoeid zijn met de invoering van digitaal uitwisselbare ruimtelijke plannen door alle overheidsinstanties worden op ruim 450 mln euro geschat. De pure investeringskosten voor Nederland zijn ongeveer 120 mln euro. Het overgrote deel -340 mln euro- zijn jaarlijks terugkerende kosten, met name de extra beheerskosten.
- De baten die in geld uitgedrukt kunnen worden, komen uit op 410 mln euro; met dit bedrag worden de kosten voor 85 % gedekt. Daarbovenop komen kwalitatieve baten als betere plannen en handhavingsmogelijkheden.
- De grootste kosten liggen bij de leveranciers en gemeenten. Deze halen uiteindelijke echter voldoende baten om dit te rechtvaardigen.
- De grootste baten liggen gemeenten. Voor de standaard kregen de gemeenten via allemaal verschillende standaarden van de verschillende de plannen aangeleverd. Dat maakte vergelijking onmogelijk.

Toegepaste adoptiestrategieën

Sinds juli 2009 worden de standaarden per regelgeving opgelegd. Dit is echter het eindresultaat van een lang proces, waar in verschillende ontwikkelstadia van de standaard verschillende strategieën worden ingezet. In de periode voor 2009 is bottom-up gewerkt aan acceptatie van de standaard. Na voldoende consensus is dit bekrachtigd bij wet. De bottom-up periode heeft vanaf het begin in 2000 uiteindelijk 10 jaar geduurd voordat het feitelijk tot formele uitvoering komt. In 2007 was er al een point of no return doordat voldoende partijen mee waren. Concreter:

- o In 2000: publicatie standaarden. De ontwikkeling van de standaard heeft op een open manier plaatsgevonden, waarbij alle stakeholders betrokken waren. Hierbij is concrete acceptatie en conformering aan de stakeholders gevraagd.
- o 200-2005: informeren van doelgroepen over het wat van de standaard en waarom dit zo belangrijk is. Begin met opbouw van bredere kennis.

- o In 2005: apart stimuleringsprogramma (DURP), een samenwerkingsverband van organisaties die samen het werkveld van de ruimtelijke ordening representeren. Inzet voornamelijk op informeren en verleiden.
- o 2005-2007: verschuiving DURP van stimulatie naar implementatie. Er zijn verschillende handreikingen over hoe de standaarden geïmplementeerd en gevalideerd kunnen worden. Er worden ook workshops gegeven met de potentiële gebruikers (die zijn er nu nog steeds). Opvallend in de implementatiemodellen is dat er verschil wordt gemaakt in ambitieniveau van implementatie. Sommige organisaties kunnen en willen meer dan andere.
- o 2009: verplichting in regelgeving om de laatste partijen mee te krijgen en zekerheid te bieden.

In hoeverre zijn deze strategieën effectief?

De standaarden worden steeds meer geadopteerd en de strategieën lijken dus effectief. Er vallen hierin een aantal succesfactoren te ontdekken:

1. Een betrokken en hechte community
2. Duidelijke probleemeigenaar, VROM coördineert en is verantwoordelijk
3. Zekerheid over de toekomst van de standaard (beheer en regelgeving), essentieel voor investeringen
4. Genoeg tijd om de standaarden geaccepteerd, verkocht en geïmplementeerd te krijgen, maar daarnaast ook een duidelijke deadline.
5. Een positieve business case om bestuurders mee te krijgen

Bij de selectieproces voor de standaarden voor “pas toe of leg uit” kunnen deze factoren worden meegenomen in een nieuwe criterium of ondergebracht worden in al bestaande. Als er voor een standaard bijvoorbeeld geen probleemeigenaar is, en geen positieve business case dan komt de standaard niet op de lijst. De vraag is echter of deze factoren wel altijd op gaan, er lijkt eerder een contingentie benadering nodig waar gekeken wordt naar deze factoren in plaats van een simpel lijst met harde eisen. Veelal zal bijvoorbeeld de probleemeigenaar per organisatie verschillen. Voor PDF geldt bijvoorbeeld dat elke organisatie zelf ervoor moet zorgen dat zijn standaarden op een goed formaat worden opgeslagen, hier is niet één probleemeigenaar en dat vormt ook niet een probleem.

Factoren die wel hard zijn en altijd opgaan, zoals het structureel inrichten van het beheer via een open community, checken we al op. We kijken ook al naar of er implementatiehulpmiddelen zijn. Een harde eis die wel toegevoegd kan worden aan het criterium impact is de van de eis van een goede business case.

Adviezen over een aantal andere standaarden

Tijdens het gesprek over de RO-standaarden kwamen ook nog een aantal knelpunten naar voren van andere standaarden, die wel bij RO geregeld zijn maar niet in die standaarden. Onderstaande zijn meningen die geuit zijn:

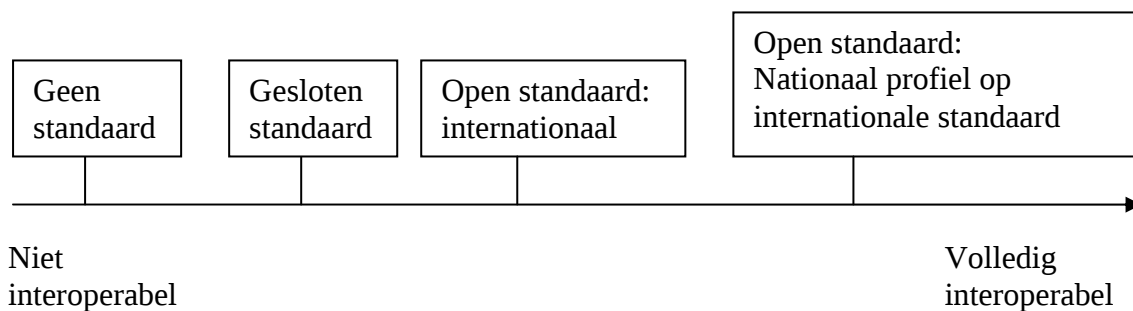
SAML: geen probleemeigenaar, geen NL profiel

Deze standaard wordt met name gebruikt voor het realiseren van Single Sign On, het eenmalig aanmelden op een site en vanuit daar door kunnen surfen naar andere sites zonder opnieuw aan te hoeven melden. Voor deze functionaliteit is SAML de

beste standaard. In November wordt de SAML aangeboden aan het College voor opname op de lijst zodat in ieder geval geen andere standaard dan SAML voor deze functionaliteit gebruikt gaat worden.

Een issue die te spraken kwam is dat er geen duidelijke probleemeigenaar is voor de implementatie van de standaard. DigiD zal SSO via SAML ondersteunen, de Belastingdienst kan het gebruik hiervan bevorderen door de nieuwe versie te verplichten voor aangiften ed. Maar het is de vraag of SAML op een zelfde manier wordt gebruikt als we straks ook bankmiddelen gaan gebruiken, wie is dan de probleemeigenaar?

Er kunnen nog wat keuzes gemaakt worden binnen de standaard over zaken als mate van anonimiteit. Het lijkt verstandig om één NL profiel hiervoor te maken, maar de grote vraag is, wie is de probleemeigenaar hiervoor? En de daaraan gerelateerde vraag willen we als Forum wel puur internationale standaarden op de lijst of willen we dat er altijd een NL profiel op wordt gemaakt, of hangt dit af van de standaard? Ter illustratie een plaatje van niet naar volledig interoperabel (puur gekeken naar het type standaard, niet daar toepassing ervan, een gesloten standaard kan in principe meer interoperabel zijn mits maar breed gebruikt, denk aan het DOC formaat van Word).

Op dit moment is het raadzaam om wel SAML 2.0 op te nemen, om in ieder geval ervoor te zorgen dat geen andere standaarden voor dit functionele gebied worden gebruikt.

XBRL en standaard voor e-Facturieren: kosten en baten bij andere partijen

Bij beide standaarden is een probleem dat de intermediairs weinig toegevoegde waarde zien in het gebruiken van de standaard. Op een of andere manier zou er een wortel (verrekening) moeten komen of/en een stok (verplichten) om deze groep toch mee te krijgen. Bij XBRL speelt ook de vraag mee of het met de huidige invulling van de taxonomie wel daadwerkelijk tot kostenreductie gaat leiden.

Bij e-Facturieren speelt nog mee dat er geen duidelijke keuze is voor een standaard voor de lange termijn. Dit biedt investeringsonzekerheid. Een voordeel is wel dat er harde afspraken zijn gemaakt over deadlines over het aanleveren van eFacturen, dit bindt bestuurders.

SEPA: geen duidelijke business case, geen harde deadlines, geen probleemeigenaar, geen zekerheid over keuze standaard

Bij de SEPA standaarden zijn er een aantal factoren die lijken mee te spelen bij de beperkte adoptie:

- er wordt veel geroepen dat SEPA moet van Brussel, maar het is niet duidelijk wat de toegevoegde waarde is, er zijn geen goede business cases, het betalingsverkeer loopt in NL eigenlijk prima, dat verkoopt moeilijk.
- de deadline leek hard te zijn, maar is nu weer flexibel(er). Bestuurders zullen daarom minder snel implementatie van SEPA prioriteren.
- er is geen duidelijke coördinerende instantie die probleemeigenaar is. Veel overheidsorganisatie wijzen naar Financiën, Financiën doet wel wat maar wijst ook terug en spreekt over eigen verantwoordelijkheid.
- het gaat om meerdere standaarden, sommige zijn echter nog niet zover af als andere. Onduidelijkheid hierover zorgt ervoor dat organisaties niet bewegen.

Het geharmoniseerd systeem

Verslag van het werkgroepje betreffende het geharmoniseerd systeem dd. 23 november 2009.

Deelnemers: Steven Luitjes, Joop van Lunteren, Nico Westpalm van Hoorn, Marijke Abrahamse (verslag)

Doel van de bijeenkomst was geformuleerd als: in kaart brengen welke strategieën en acties zijn ontwikkeld om Geharmoniseerd Syteem (HS) geïmplementeerd te krijgen. En ook om duidelijk te krijgen welke factoren mede bepalen wat de juiste besturingsmix is voor de adoptie van de standaard. Wat blijkt succesvol en wat niet. De resultaten van de bijenkomst kunnen gebruikt worden voor andere standaarden en dienen tevens als input voor het te ontwikkelen adoptie instrument binnen het INTEGRATE project (zie Forum stukken laatste vergadering).

1. Feitelijke gegevens en typering van het Geharmoniseerd Systeem / the Harmonized Commodity Description and Coding System.

Het Geharmoniseerd systeem (GS of HS) is een semantische standaard, afkomstig van en onderhouden door de Wereld Douane Organisatie (WDO/WCO). Bij in-, uit- en vervoer van goederen (van en naar landen buiten de EU) moet aangifte worden gedaan bij de douane. Dit houdt in dat, meestal schriftelijk, de soort en hoeveelheid van de goederen moet worden opgegeven. Het opgeven van goederen is geen vrijblijvende zaak voor de aangevers. Om eenheid in het aangeven van goederen te krijgen is het Geharmoniseerd Systeem ontworpen, een naamlijst die een goederenomschrijving van alle goederen omvat. Ca. 170 landen gebruiken de code voor douane processen en statistieken over handel. Zowel overheid als private sector gebruiken het GS daarnaast voor vele toepassingen zoals interne belastingen, handelspolitiek, monitoring van goederenstromen, economisch onderzoek en analyse.

2. Zekerheid en risico's bij het gebruik van de standaard.

- > Zowel het grote aantal en de diversiteit van de gebruikers (zie onder 3.),
 - > als het onderhoud (zie onder 4.)
 - > als de reeds aanzienlijke looptijd van de standaard (in gebruik sinds 1988)
- maken dat de standaard 'zeer volwassen' genoemd kan worden en dat aan het gebruik van deze standaard geen interoperabiliteitsrisico's kleven.

3. Doelgroepen

Oorspronkelijk ontwikkeld voor douaneorganisaties door de World Douane Organisatie (WDO/ World Customs organisation (WCO) is het gebruik inmiddels zeer breed uitgewaaierd.

Meer dan 200 landen, douaneorganisaties en economische unies gebruiken het HS, waarmee meer dan 98% van de wereldhandel wordt ondersteund. De EU-lidstaten hebben het HS als basis genomen voor de zogenaamde "Gecombineerde Nomenclatuur" (GN, laatste wijziging sept. 2009, ingangsdatum 01/01/2010). In de GN zijn de 6-cijferige GS-onderverdelingen verder uitgebreid tot 8 cijfers. De UN Economic Commission for Europe (CEFACT) overweegt een aanbeveling aan

overheden en bedrijfsleven om het HS, binnen de context van transportdoelen, als enig systeem voor codering van goederen te hanteren.

De UN Statistical Commission heeft de GS geadopteerd als kernclassificatie voor goederen. Alle grote goederen classificaties (SITC, CPC, ISIC) zijn gerelateerd aan HS en HS is een belangrijke basis voor de UN Statistics Division elektronische handelsdatabase (COMTRADE). Ook het Nederlandse CBS past het HS toe.

4. Onderhoud en beheer

Het HS wordt onderhouden door de WDO – Harmonised System Committee, samengesteld uit vertegenwoordigers van de contractpartijen uit de HS Convention (136 landen, douaneorganisaties en/of economische unies – april 2009). Er is voorzien in validatieprocedures, issueafhandeling, implementatieondersteuning, publicaties van updates en ontwikkelingen enz.

Redenen voor updates zijn o.a. technologieontwikkelingen, wijzigingen in handelspatronen en gebruikersbehoeften.

Alle 'Contracting parties' hebben zich verplicht tot het implementeren van de wijzigingen binnen een afgesproken tijd.

5. kosten en baten

Terugredenerend over de toenmalige businesscase: De WDO is een onafhankelijke intergouvernementele organisatie die (nu) 176 douaneorganisaties vertegenwoordigt. De leden leveren financiële bijdrage en hebben zeggenschap.

Het kunnen uitwisselen over grenzen heen is voor de WDO-leden, te weten douaneorganisaties, noodzakelijk. De baten van een classificatie die dat ondersteunt zijn evident.

De WDO werd geïnitieerd in 1947 en geïnstalleerd in 1953. Hoe lang de aanlooptijd was voordat in 1988 de eerste versie van het GS werd opgeleverd, m.a.w. hoeveel kosten er voor de baten uitgingen, wat de initiële investering was, is niet bekend. Inmiddels zijn er voor het *product HS* ook niet-douaneorganisaties als 'contracting parties' aangesloten.

6. Toegepaste adoptiestrategieën

Onderkenning van nut en noodzaak van interoperabiliteit, nut en noodzaak van het kunnen uitwisselen van inhoudelijke gegevens over taalgrenzen heen, hebben geleid tot dit initiatief van een groep 'gelijkgerichten'. Zij beschikten over een bepaalde 'kritische massa' en een organisatievorm die de randvoorwaarden bood om van start te kunnen gaan.

Voeg daaraan toe een aantal kwaliteitsaspecten:

- Grote reikwijdte c.q. brede toepassingsmogelijkheden
- De degelijkheid (beheerorganisatie, onderhoudsprocedures, frequente updates) van het systeem is groot.
- Verplichte implementatie van nieuwe versies c.q. updates voor leden maakt dat actualiteit en daarmee betrouwbaarheid geborgd zijn.

...en het systeem houdt zichzelf in stand en versterkt zich zelfs (een nog steeds toenemend aantal leden).

Een dergelijke 'strategie' is dus zeer effectief, maar vraagt een aantal basisvoorwaarden om toegepast te kunnen worden!

[7. Advies]